

UDK:328.181

Bexruz TURDIYEV,

Buxoro davlat universiteti dotsenti, falsafa fanlari doktori

E-mail: b.s.turdiyev@buxdu.uz

Tarix fanlari nomzodi, prof. S.S.Raupov taqrizi ostida

YANGI O'ZBEKISTON DAVLAT SIYOSATIDA XALQ MANFAATLARI USTUVORLIGI

Аннотация

Mazkur maqolada Yangi O'zbekistonda xalq siyosiy ongi va tafakkurida yuz berayotgan o'zgarishlarning boshqaruv tizimidagi yangi tamoyillarga asoslanishi tahliliga bag'ishlangan. An'anaviy yondashuvlar o'rniga, xalq manfaatlariga yo'naltirilgan boshqaruv modeli joriy etilib, davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev tashabbusi bilan ishlab chiqilgan strategiyalar "Inson – jamiyat – davlat" tizimiga tayangan holda amalga oshirilayotganligi tadqiq etilgan. Ushbu yondashuv davlat boshqaruvida ochiqlik va muloqotni mustahkamlab, fuqarolar manfaatlarini ta'minlashga qaratilgan islohotlarning samaradorligini oshirishga xizmat qilayotganligi ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Inson, jamiyat, davlat, islohot, agentlik, taraqqiyot, boshqaruv modeli, sektor, senator, fenomen.

ПРИОРИТЕТ ИНТЕРЕСОВ НАРОДА В ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКЕ НОВОГО УЗБЕКИСТАНА

Аннотация

В статье анализируются изменения в политическом сознании и мышлении народа Нового Узбекистана, а также их влияние на систему государственного управления. Вместо традиционных подходов внедряется модель управления, ориентированная на интересы граждан. Рассматривается реализация стратегий, разработанных по инициативе Президента Шавката Мирзиёева, основанных на концепции «Человек – общество – государство». Показано, что такой подход способствует укреплению открытости и диалога в государственном управлении, повышая эффективность реформ, направленных на защиту интересов граждан.

Ключевые слова: Человек, общество, государство, реформа, агентство, развитие, модель управления, сектор, сенатор, феномен.

PRIORITIZATION OF PEOPLE'S INTERESTS IN THE STATE POLICY OF NEW UZBEKISTAN

Annotation

This article analyzes the changes in the political consciousness and mindset of the people of New Uzbekistan and their impact on the system of public administration. Instead of traditional approaches, a governance model oriented towards the interests of citizens is being introduced. The implementation of strategies developed on the initiative of President Shavkat Mirziyoyev, based on the "Person – Society – State" concept, is examined. It is shown that this approach contributes to strengthening transparency and dialogue in public administration, enhancing the effectiveness of reforms aimed at protecting the interests of citizens.

Key words: Person, society, state, reform, agency, development, governance model, sector, senator, phenomenon.

Kirish. XXI asrda xalq hayoti va tafakkurda keskin o'zgarish va yangilanishlar yuz bermoqda. Uzoq yillar davomida amal qilingan ilmiy qarashlar o'z o'rnini yangi "davlat xalqqa xizmat qilishi kerak" degan g'oyaga bo'shatib bermoqda. Bu borada davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev tomonidan ishlab chiqilgan rivojlanish strategiyalari mazmun-mohiyat jihatdan tizimli rivojlanishimiz asosi bo'lmoqda. Nega deganda, mazkur rivojlanish strategiyalarida "inson – jamiyat – davlat" tizimining barcha immanent aloqadorligini o'zida ifoda etdi. Davlatimiz rahbari faoliyati xalq va davlat o'rtasidagi ochiq muloqotdan boshlanib, barcha bo'g'imdagi davlat va boshqaruv organlari, rahbar va mansabdor shaxslar uchun xalq roziligi uchun ishlash – eng muqaddas burch va asosiy faoliyat me'zonlariga aylandi. Shuning uchun xalq manfaatlarini ustuvorligi "Inson manfaatlarini – hamma narsadan ustun", "Xalq davlat idoralariga emas, balki davlat idoralari xalqimizga xizmat qilishi kerak" degan hayotbaxsh g'oyalar asosida xalq roziligi va farovonligini, insonlarning hayot darajasini har tomonlama yuksaltirish, jamiyatni bugungi islohotlardan mamnuniyatini qozinish maqsadida turli sektorlarda yangi ish o'rinlari va daromad manbalarini yaratish, mahallalarimizni obod qilish islohotlarimiz markazida bo'lmoqda.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Yangi O'zbekiston jamiyat siyosiy tafakkuridagi o'zgarishlar S.Otamuratov, B. To'ychiyev, B.Aliyev, I.Saifnazarov, N.Jo'rayev, M.Quronov, I.Ergashev, M.Yuldashova va bir qator olimlar muayyan ilmiy tadqiqotlarni amalga oshirganlar. Uchinchi Renessans poydevorini qurishda siyosiy islohotlar bilan bog'liq jihatlari O.Bozorov, E.Xoliqov, J.Ya.Yaxshilikov, N.E.Muhammadiyev, R. Xo'jamurodov, A.Z.Sharipov tomonidan tadqiq etilmoqda. Yangi

O'zbekiston fenomeni, taraqqiyot strategiyalarining jamiyat rivojidagi o'rnini Q.Nazarov, F.Muxitdinov, Q.Quranbayev, K.Normatov tadqiqotlarida alohida e'tibor qaratilgan.

Tadqiqot metodologiyasi. Maqolada analiz va sintez, retrospektiv, qiyosiy tahlil, umumlashtirish, dialektik va sinergetik kabi ilmiy bilish usullaridan foydalanilgan.

Tahlil va natijalar. So'nggi yillarda mamlakatimizda xalq manfaatlarini va erkinliklarini ustuvor vazifalardan biriga aylanib, uning iqtisodiy, siyosiy, huquqiy va tashkiliy mexanizmlari ishlab chiqildi. Ularga muvofiq, xalq manfaatlarini himoyasi, xususiylar mulk daxlsizligini ta'minlash, yagona iqtisodiy makonni shakllantirish, tovar va xizmatlar, mehnat resurslari va moliyaviy mablag'larning erkin harakatlanishi bo'yicha kafolatlar belgilandi. Xususan, Yangi tahrirdagi Konstitutsiyamizning 2-moddasida belgilab qo'yilgan: "Davlat xalq irodasini ifoda etib, uning manfaatlariga xizmat qiladi. Davlat organlari va mansabdor shaxslar jamiyat va fuqarolar oldida mas'uldirlar" [1], - degan prinsip hayotda amaliy tasdiqlanib topdi. Davlat organlari va mansabdor shaxslarni bosh vazifasi xalqqa xizmat qilish mas'uliyati oshirildi.

Shuningdek, 2017 yilning yurtimizda Xalq bilan muloqot va inson manfaatlarini yili, deb e'lon qilinishi davlatimizda xalq hokimiyatini nomiga emas, balki amalda joriy qilish mexanizmlarini mustahkamlashga xizmat qildi. Ya'ni, davlatda xalq bilan ishlash, ularning turli muammolarini o'rganish va hal etish maqsadida xalq qabulxonalari, virtual qabulxonalari, turli darajadagi rahbar va mansabdor shaxslar ishtirokida shahar va chekka hududlarda sayyor qabullar o'tkazildi. Binobarin, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 12-dekabrda "O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Davlat

xizmatlari agentligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida" [2]gi Qarori bilan O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Davlat xizmatlari agentligi va uning hududiy bo'linmalari faoliyati yo'lga qo'yilganligi muhim yangiliklardan bo'ldi.

Yangi O'zbekiston taraqqiyoti islohotlar markazida, natijadorlik, ya'ni mamlakatimizda amalga oshirilayotgan hayotbaxsh islohotlarning ustuvor maqsadiga aylandi. Bu maqsadga erishish uchun yurtimizda noan'anaviy, kreativ va strategik normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilinmoqda. Buning yorqin misolini jahon tajribasidagi boshqaruv modeli – sektorlar bo'yicha boshqaruv tizimining yo'lga qo'yilganligi xalqimiz hayoti, uni o'yantirayotgan masala va muammolarni hal etishda, strategik islohotlarimizni aniq va izchil amalga oshirishga imkon bermoqda. Yurtimizda kambag'allikni qisqartirish bo'yicha zarur dasturlar ishlab chiqilib, muntazam chora-tadbirlar amalga oshirilib kelinmoqda. Xususan, bu borada "Obod qishloq", "Obod mahalla", "5 muhim tashabbus", "Har bir oila – tadbirkor", "Yoshlar – kelajagimiz" singari davlat dasturlari, shuningdek, "Temir daftari", "Ayollar daftari", "Yoshlar daftari", "Mahallabay" va "Xonadonbay" innovatsion usullar bilan ishlash tizimi joriy etilib, ko'plab samarador natijalarga erishildi.

"Yurtimizda "Davlat - inson uchun" degan g'oya asosida xalq bilan bevosita mulqot qilish, uning dard-u tashvishlari, muammolarini ijobiy hal etish bo'yicha mutlaqo yangi tizim yaratildi. Davlat tashkilotlari faoliyatida "mahallalar kesimida ishlash", "xalq ichiga kirish", uning "dardiga quloq solish", "tashvishiga sherik bo'lish" va "muammolarni joyida hal etish" kabi o'ta muhim vazifalar hal qiluvchi mezon sifatida qaror topdi. Bir so'z bilan aytganda, haqiqiy ma'noda xalqning ovozi tinglana boshlandi, davlat boshqaruvida ishtirok etish imkoniyatlari kengaydi" [3].

Yurtimizda yoshlar va ularni qo'llab-quvvatlash sohasida ulkan yutuqlarga erishilib, uni amalga oshirish mexanizmlari tobora takomillashib borayotganligini ko'rishimiz mumkin. Bu islohotlar samaradorligi yoshlar va yosh oilalarni ishlab chiqarish, davlat va jamiyat boshqaruvi, ilm-fan, texnika, madaniyat va san'at sohalarida o'z iqtidor va mahoratlarini namoyon etishlari uchun teng sharoitlar yaratilib, ularning uy-joy, yengil avtomobil sotib olishlari uchun imtiyozli kredit berish, ularni moddiy va ma'naviy rag'batlantirish maqsadida "Zulfiya", "Mard o'g'lon" davlat mukofotlari va "Kelajak bunyodkori" medalining ta'sis etilgan. 2021 yilning yurtimizda "Yoshlarni qo'llab-quvvatlash va aholi salomatligini mustahkamlash yili" deb e'lon qilinishi yosh avlodga nisbatan yuksak e'tibor va g'amxo'rlik namunasining amaliy ifodasi bo'ldi. Shuningdek, yurtimizda keksa avlod vakillarini hurmat qilish, ularni moddiy va ma'naviy qo'llab-quvvatlash uchun zarur shart-sharoitlar yaratilib, ularning pensiya va nafaqalari muntazam oshirilib borilmoqda.

Xalqning bugungi ijtimoiy hayotidan mamnunligini oshirish maqsadida aholini turar-joy bilan ta'minlash, jumladan, namunali loyihalar asosida ularga arzon turar-joylar barpo etish tizimi ularga shukronalik hissini uyg'otmoqda. Pandemiya davrida davlatimizda kuchli ijtimoiy himoya siyosati sababli og'ir sinovlardan kam talofatlar bilan chiqishimiz uchun muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Respublikamizda 2020-yilda Sardoba, Qorako'l va Olot tumanlarida yuz bergan texnogen va tabiiy ofatlar jarayonida bu tizim o'zini oqlaganligining guvohi bo'ldik. Ayniqsa, bunday o'gir vaziyatlarda "Saxovat va ko'mak" umumxalq harakati jamiyat ideosferasida o'zaro yordam, ijtimoiy birdamlik va gumanizmni kuchaytirish, yordamga muhtoj insonlarga yordam berishda muhim rol o'ynadi. Ushbu islohotlar falsafasidagi xalq va uning hayotini ulug'lash, xalqparvar va adolatli siyosat olib borish borasidagi amaldagi natijalar odamlar hayotini yaxshilash va mamlakatimizni rivojlantirish va butun dunyoga tanitish yo'lida muhim qadamlardan bo'ldi.

Davlat organlari faoliyatida ochiqlik va oshkoralik tobora kengayib, senator va deputatlar, vazir va hokimlar, barcha mansabdor shaxslar quyi bo'g'inga, mahalla darajasiga tushib, aholi bilan bevosita uchrashib, ularning muammolarini joyida hal etish tizimi yo'lga qo'yildi.

Muhim qaror va qonunlar loyihalari, byudjet mablag'laridan oqilona foydalanish, davlat xaridlari masalalarini muhokama qilish jarayonida bugun fuqarolarimiz faol ishtirok etmoqda. Shu asosda davlat tashkilotlari va fuqarolik institutlari

o'rtasidagi hamkorlik va jamoat nazorati yangi bosqichga ko'tarilmoqda.

Yurtdoshlarimiz uchun mamlakatning xohlagan hududida emin-erkin yashash, uy-joy va ko'chmas mulk sotib olish, fuqarolikka ega bo'lish, bilim olish, mehnat qilish, tadbirkorlik bilan shug'ullanib, daromad topish, turli davlat xizmatlaridan foydalanishga oid keng imkoniyatlar yaratilmoqda. Eng muhimi, bunday o'zgarishlarni har bir inson kundalik hayotida ko'rmoqda, his etmoqda. Ayniqsa, davlat tomonidan O'zbekiston fuqarolarining huquq va erkinliklarini chet ellarda ham ta'minlash bo'yicha boshlagan ishlarimiz xorijda yashayotgan yurtdoshlarimizning Vatanimizga bo'lgan mehri va ishonchini oshirishga xizmat qilmoqda. Bunday natijalarga erishishda Konstitutsiya va qonunlarimiz talablaridan kelib chiqib, iqtisodiyot va tadbirkorlikni rivojlantirish, aholini uy-joy bilan ta'minlash, tibbiyot va ta'lim sohalaridagi muammolar, majburiy mehnat, xususan, bolalar mehnati, ishsizlik, kambag'allik, korrupsiyaga qarshi kurash masalalari keng jamoatchiligimiz ishtirokida hal etilayotgani muhim rol o'ynamoqda.

Mahalliy kengashlar faoliyati ham jonlanib, ularning ish faoliyati va vakolatlari tubdan o'zgarmoqda. Ular fuqaroning muammolarini o'rganib, yechimini joyida hal qilish, mahalliy byudjetdan samarali foydalanish orqali o'z mahallasining ijtimoiy-iqtisodiy ahvolini yaxshilash masalalari yo'lga qo'yildi. O'zbekiston xalqini millatidan qat'i nazar, O'zbekiston Respublikasining fuqarolari tashkil etadi. Insonlarga nisbatan ayirmachilik munosabatida bo'lishga yo'l qo'yilmaydi.

Mamlakatimizda so'nggi yillarda rivojlangan demokratik davlat va xalq manfaatlar ustuvor bo'lgan fuqarolik jamiyatini barpo etish bilan bo'g'liq ulkan siyosiy, ijtimoiy, iqtisodiy va ma'naviy-ma'rifiy islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu islohotlar jamiyatimiz hayotida sodir bo'layotgan yangicha tafakkur va o'zgarishlarga muqarrar tarzda xalqimizning siyosiy ongi, madaniyati va faolligining yuksalib borishi, fuqarolik jamiyati institutlari va jamoatchilik nazoratining oshishi, ularga e'tiborning kuchaishi bilan izohlanadi. Bu esa yurtimizda davlat organlari va boshqaruv idoralari bilan birga, fuqarolik jamiyati institutlarining yanada faol ishtirok etishi esa, jamiyat hayotining demokratik jarayonlar bilan bog'liq asoslari tobora mustahkamlanib borayotganligini ko'rsatadi. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'biri bilan aytganda: "Bu, o'z navbatida, eng rivojlangan demokratik mamlakatlar tajribasidan o'tgan muhim ijtimoiy fenomen, ya'ni "Davlat organlari - xalqqa xizmat qilishning samarali vositasi" degan tamoyilning bugungi hayotimiz, islohotlar jarayonidagi o'rni va ahamiyatini yaqqol ko'rsatadi" [4]. Demak, ushbu prinsip jahonning eng rivojlangan davlatlaridagi hozirgi zamonga xos ilg'or tajribalari bilan birga xalqimizning o'ziga xos milliy davlatchilik an'analari ifoda etib, davlat boshqaruvi yangi bosqichga ko'tardi va davlat hokimiyatining xalq oldida hisobdorligi oshishiga olib keldi. Boshqacha aytganda, xalqning davlat oldidagi mas'ulligi jahon standartlariga mos ravishda, jamiyat hayotining barcha jabhalarini, xususan, jamiyat va davlat munosabatlarini demokratik shakl va mazmun asos bo'ladigan xalqchil davlat konsepsiyasini shakllanishiga zamin hozirladi.

Jamiyat siyosiy manzarasidagi bu o'zgarishlar dinamikasi yurtimizda rivojlanish strategiyasi doirasida olib borilgan yangilanish va o'zgarishlar natijasida xalqimiz dunyoqarashi va tafakkuri o'zgarib, ikkinchi tomondan, davlat boshqaruvi va mansabdor shaxslarning ishlash usul, faoliyat yo'nalishlari ham ochiqlik va shaffoflik asosida yangicha sifat va mazmun kasb eta boshladi. Bunday progressiv o'zgarishlar nafaqat xalqimiz milliy davlatchilik an'analari prinsiplariga, balki rivojlangan davlatlar tajribasini aks ettirib, jamiyat siyosiy hayotidagi o'zgarishlar dinamikasini yangi bosqichga olib chiqdi.

Xulosa va takliflar. Bugungi kunda demokratiya xalq orqali amalga oshiriladigan hokimiyati hisoblanib, xalq uning asosiy manbasi va xalqning faol ishtiroki orqali xalq manfaatlarini yo'lida amalga oshiriladigan jarayondir. Bu jarayon mansabdor shaxslarni saylash yoki lavozimidan ozod etish, jamiyatning ijtimoiy hayotidagi dolzarb masalalarni ovozga qo'yish yo'li bilan amalga oshiriladi.

Xullas, bugungi kunda har bir vatandoshimizning bugungi hayotdan rozi va mamnun bo'lib yashashini ta'minlash,

ularning og'irini yengil qilish, tashvishga solayotgan muammolarni hal etishga qaratilgan barcha islohotlarimiz zahirida "Xalq manfaatlarini ustuvorligi" degan konstruktiv g'oya muajassam. Yangi O'zbekistonda olib borilayotgan islohotlar xalq

manfaatlarini himoya qilish va davlat boshqaruvining shaffofligini oshirib, xalq bilan muloqot, iqtisodiy va ijtimoiy islohotlar, fuqarolik jamiyati institutlarini rivojlantirish orqali davlatning javobgarligi oshirilmoqda.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. –T.: O'zbekiston, 2021. –B.4.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 12-dekabrda "O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Davlat xizmatlari agentligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi PQ-3430-sonli Qarori // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.12.2017-y., 07/17/3430/0406-son.
3. Норбоева Т. Шахс, жамият ва давлат манфаатлари уйғунлиги акс этган Бош қомус // Демократлаштириш ва инсон ҳуқуқлари, № 2, 2023. -Б.43.
4. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси. -Тошкент: "O'zbekiston" нашриёти, 2021. –Б.81.
5. Turdiev, B. (2024). The Priority Of Human Interests In Uzbekistan's Ideospheric Development. Теоретические аспекты становления педагогических наук, 3(15), 120-123.
6. Sobirovich, T. B. (2021). The implementation of human indicator reforms in Uzbekistan. Asian Journal of Multidimensional Research, 10(9), 197-202.
7. Sobirovich, T. B. (2023). Basic Criteria for Building the Third Renaissance in Uzbekistan. Asian Journal of Applied Science and Technology (AJAST), 7(1), 149-157.